

บทที่ 4

การเปรียบเทียบคำและความหมาย

เปรียบเทียบคำและความหมายในภาษาไทยถิ่นใต้คำบลพินกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป

การศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้คำบลพินเกี่ยวกับเรื่องของคำและความหมายจากจำนวนหน่วยวรรค 2,690 หน่วยวรรค และได้นำเอาหน่วยวรรคทั้งหมดมาเปรียบเทียบกับคำและความหมายของคำในภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ผลของการพิจารณาเปรียบเทียบ ทำให้ผู้วิจัยสามารถที่จะแยกลักษณะของคำและความหมายภาษาทั้งสองถึงส่วนที่เหมือนกันและต่างกันได้ดังนี้

1. คำศัพท์ที่ใช้รวมกันกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป
2. คำศัพท์ที่ใช้ต่างกันกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป

อนึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องคำและความหมาย ว่าแต่ละคำศัพท์สามารถแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานเอาไว้หรือไม่นั้น ผู้วิจัยได้ยึดเอาหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณา ดังนี้

1. คำศัพท์ที่นับว่าเป็นคำศัพท์เดียวกันนั้น มีทั้งรูปศัพท์ที่เหมือนกันและรูปแปรซึ่งกันและกันดังนี้

1.1 คำศัพท์ที่มีการใช้ศัพท์เหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่จำนวนพยางค์จะเป็นการเพิ่มหรือการลดจำนวนพยางค์ เช่น

ม.	ทป.	พท.	อ.
กะลาออนมะพร้าว	me:ŋ ¹	kɛ̃ me:ŋ ¹	2.5
เป็นพยาธิ	pen ³ dɛ̃ɔn ³	pen ² sɛ̃ dɛ̃ɔn ²	14.17
สะเก็ด	mɛ:ɛ̃ ¹	kɛ̃ mɛ:ɛ̃ ¹	14.34

- 1.2 คำศัพท์ที่มีเสียงพยัญชนะ สระ หรือทั้งสองอย่างในบางพยางค์เปลี่ยนไป

เช่น

ม.	ทป.	พท.	อ.
งา	ha: ⁵	ɣa: ³	1.30
มือ	mɔ: ⁵	mu: ⁶	1.71
กลืน	khɛ: ⁶ n ⁶	khɛ: ⁴ n ⁴	8.3
จิ้งเหลน	cha: ⁷ le: ¹ n ¹	thɛ: ³ le: ¹ n ¹	7.21
วานขึ้น	wa: ⁵ sɔ: ⁵	wa: ³ su: ³	9.22

1.3 คำศัพท์ที่มีรูปศัพท์เหมือนกัน จะต่างกันเฉพาะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ เช่น

ม.	ทป.	พท.	อ.
ตัก	tak ³	tak ⁵	15.348
นวด (คน)	bi:p ⁴	bi:p ³	15.451
ทะเลิ่ง	khɛ: ⁶ ?	khɛ: ⁴ ?	15.426
ปิ้ง	pi: ⁴ ɣ ⁴	pi: ⁵ ɣ ⁵	15.553
ผูก	phuk ⁷	phuk ⁴	15.587
เหน็บ	nɛp ¹	nɛp ⁵	15.940

2. คำศัพท์สองคำที่มีรูปศัพท์ต่างกัน ถือว่าเป็นคนละคำศัพท์ เช่น

ม.	ทป.	พท.	อ.
กามปู	ka:m ⁴ pu: ³	khi:p ⁴	1.8
เงียง	hiɔ: ⁶	khaw ¹	1.28
กระจกเงา	cɔ:k ³	wɛ: ⁴ n ⁴	5.3
นาฬิกา	na: ⁵ ka: ³	ya:m ³	5.122
เนิน	khuɔ:n ⁵	khɔ:k ⁴	8.25

คำศัพท์ที่ใช้รวมกันกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป

คือ คำศัพท์ที่เหมือนกันหรือเป็นรูปแปรซึ่งกันและกัน กับคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป

เช่น

แตก	ทป. ไข่ tɛ:k ⁴	พท. ไข่ tɛ:k ³
กะลา	ทป. ไข่ phrɔk ⁷	พท. ไข่ ka phrɔk ⁴

คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน มีคำที่ใช้รวมกันกับคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป

แยกตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน ใช้รูปศัพท์เดียวกัน ซึ่งปรากฏในข้อมูลดังนี้

ม.	ทป.	พท.	อ.
ทอง	phug ⁵	phug ³	1.45
ปีก	pi:k ⁴	pi:k ³	1.61
รก	rok ⁷	rok ⁴	1.72
รากแก้ว	ra:k ⁶ co:t ⁴	ra:k ⁴ co:t ³	2.38
พรา	phra: ⁷	phra: ⁶	5.146
ลูกแอก	lo:k ⁶ ?ɛ:k ⁴	lo:k ⁴ ?ɛ:k ³	5.171
เสื่อ	sa:t ²	sa:t ³	5.181
เข็ม	khem ¹	khem ¹	6.25
ชุ่มเห็ด	chum ⁵ hɛt ¹	chum ³ hɛt ⁵	6.40
คะไครน้ำ	khlay ⁵	khlay ³	6.44
แดงโม	tɛ:ŋ ³ ci:n ³	tɛ:ŋ ² ci:n ²	6.56
ทองกวาว	thɔ:ŋ ⁵ la:ŋ ¹	thɔ:ŋ ³ la:ŋ ¹	6.64
มะไฟ	lo:k ⁶ khway ⁵	lo:k ⁴ fay ³	6.104

ม.	พ.	พท.	อ.
มะพร้าว	phra:w ⁷	phra:w ⁶	6.111
ล้างสาด	laŋ ⁵ sa:t ²	laŋ ³ sa:t ³	6.128
หมอล้างลิ้ง	mɔ: ² kɛ:ŋ ³ li:ŋ ⁵	mɔ: ⁵ kɛ:ŋ ² li:ŋ ⁵	6.141
หญ้าเจ้าชู้	khi: ² trɔ:y ³	khi: ⁵ trɔ:y ²	6.147
วัว	ŋuə ⁵	ŋuə ⁶	7.103
น้ำ	na:m ⁷	na:m ⁶	7.24
สี่	se: ¹	se: ¹	12.4
เจ็ด	cɛt ³	cɛt ⁵	12.7
น้ำพริก	na:m ⁷ chup ⁷	na:m ⁶ chup ⁴	13.62
ปลาบั้ง	pla: ³ pi:ŋ ⁴	pla: ² pi:ŋ ⁵	13.78
กราบ	kra:p ⁴	kra:p ³	15.29
กลิ้ง	khliŋ ⁵	khliŋ ³	15.155
กะยั้นกะยอ	khɛ:p ²	khɛ:p ³	15.164
เคย	hɔ:n ¹	hɔ:n ¹	15.190
จด	cɔt ³	cɔt ⁵	15.210
จัก (ตอก)	pha: ¹	pha: ¹	15.219
จุก	la:k ⁶	la:k ⁴	15.248
ศีล	si:n ¹	si:n ¹	15.354
แพะ	kle:t ³	kle:t ⁵	15.448

2. คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปใช้เป็นคำพยางค์เดี่ยว คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
ตำบลพิเทนใช้เป็นคำสองพยางค์ ตัวอย่าง

ม.	ทป.	พท.	ฉ.
มคฺลูก	kun ³	kr+: ² kun ²	1.69
กระพี	phe: ⁷	ka phe: ⁶	2.1
กะลา	phrɔk ⁷	k+ phrɔk ⁴	2.4
กะลาออน-	me:ŋ ¹	k+ me:ŋ ¹	2.5
มะพร้าว			
จาว	phuəm ⁵	k+ phuəm ³	2.17
กั้น (ทมอ)	kan ³	l+: ³ kan ²	5.35
ชะแลง	le:ŋ ⁵	che: ³ le:ŋ ⁶	5.81
ทพี	wak ¹	c+ wak ⁵	5.116
ตะวัน	wan ¹	tu: ⁵ wan ¹	8.18
ฤดูกาล	ya:m ¹	pi ya:m ¹	8.58
สะเก็ด	me: ¹	k+ me: ¹	14.34
กลับ	lop ¹	t+ lop ⁵	15.36
คะมำ	mam ¹	s+ mam ¹	15.163
ชนะ	na:? ⁶	ch+ na:? ⁴	15.254
ประชุม	chum ⁵	p+ chum ³	15.511
ละเมอ	mɔ: ⁵	m+: ³ mɔ: ³	15.766
ลีนไถล	mlɔ:n ⁶	m+ l+:n ⁴	15.776
สะทาน	tha:n ⁷	t+: ⁵ tha:n ⁶	15.835
เปล่งปลั่ง	ml+ɔŋ ⁵	m+ l+ɔŋ ⁶	16.189
สนิม	nim ¹	si nim ¹	16.314
อรอย	ro:y ¹	?a ro:y ¹	16.366
กระต๊อบ	nam ¹	s+ nam ¹	17.2

ม.	ทพ.	พท.	อ.
ตลาด	la:t ²	tɨ la:t ³	17.64
ทาน้ำ	tha:⁶	tha:⁴ na:m ⁶	17.72
บอน	bon	khɨ bon ²	18.12
เม็ด	mlet ⁷	mɨ:³ let ⁴	19.32
ศาลา	la:¹	sa la:¹	20.27

3. คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปใช้สระเสียงสั้น คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน
ใช้สระเสียงยาว เช่น

ม.	ทพ.	พท.	อ.
คว	khiw ⁷	khi:w ⁶	1.26
นวกอย	niw ⁷ ko:y ⁴	ni:w ⁶ ko:y ⁵	1.55
ลิน	lin ⁷	li:n ⁶	1.75
ฉิ่ง	chir ²	chi:r ⁵	5.78
ลั้งถึง	lan ⁵ nɨr ⁷	la:r ³ nɨ:r ⁶	5.174
ผ้ง	phɨr ²	phɨ:r ⁵ phɨ:r ⁵	7.71
ริน	rin ⁷	ri:n ⁶	7.96
ริง	ruŋ ⁷	ru:r ⁶	8.40
กลึง	kliŋ ⁴	kli:r ⁵	15.40
ชิน	khɨn ²	khɨ:n ⁵	15.121
ควำ	khwaŋ ⁶	khwa:m ⁶	15.162
คิน	pan ⁴	pa:n ⁵	15.169
จุ่ม	cum ⁴	cu:m ⁵	15.232
นง	naŋ ⁶	na:r ⁴	15.453
นง	nɨŋ ⁶	nɨ:r ⁶	15.460

ม.	พ.	พท.	อ.
ปล้ำ	plam ⁴	pla:m ⁵	15.530
ฟัง	phing ¹	fi:ng ¹	15.584
ฟัง	phing ⁵	phi:ng ³	15.628
ยิม	yim ⁷	gi:m ⁶	15.697
ระบม	cham ⁷	cha:m ⁶	15.728
ริน	rin ⁵	ri:n ³	15.738
ลั่น	lan ⁶	la:n ⁴	15.769
ตายนิ่ง(ถ้าเป็น เมล็ดพืชใช้เพาะ พันธุ์ไม่ได้)	ta:y ³ ni:ng ⁷	ta:y ² ni:ng ⁶	15.953
กระรูงกระริง	run ⁷ ri:ng ⁷	ru:ng ⁶ ri:ng ⁶	15.953
เปรี้ยว	swm ²	sw:m ⁵	16.184
แปลง (ที่คินนา)	bi:ng ⁴	ki: ² bi:ng ⁵	19.26

4. คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน ใช้พยัญชนะต่างกัน

เช่น

ม.	พ.	พท.	อ.
พัน	khwan ⁵	fan ³	1.68
เหง ⁴ อก	h ⁴ ok ²	ng ³ ok ³	1.110
ฝัก	khwak ¹	fak ⁵	2.33
เผือก	khw ⁴ ok ²	fi ³ ok ³	5.142
สำลี	khwa:y ²	fa:y ⁵	5.184
ตะไคร	khlay ⁵	ci ³ khray ³	6.43
ไมยราบ	na:m ¹ hap ⁷	ri ⁴ nap ⁴	6.123

ม.	พ.	พพ.	อ.
เรียด	liət ⁶	riət ⁴	7.98
บูชา	bu: ³ cha: ⁵	pu: ⁵ cha: ³	15.491
ผิวปาก	paw ³ phiw ¹	paw ² fiw ¹	15.585
พูด	rɛ:ŋ	tha lɛ:ŋ ¹	15.632
(คน) รวมกัน, รวมกัน	pha:ʔ ⁶ kan ³	pa:ʔ ³ kan ²	15.720
หงาย	ha:y ¹	ŋa:y ¹	15.879
งาม	ha:m ⁵	ŋa:m ³	16.90
งาย	ha:y ⁶	ŋa:y ⁴	16.91
(ปลา) ทำปาก เพียบ ๆ ซ้ำ ๆ	hap ⁷ hap ⁷	h̄ap ⁵ h̄ap ⁵	16.158
กรัว	khway ⁵	tɪ: ⁵ fay ³	17.33
งานวัด	ha:n ⁵ wat ⁷	ŋa:n ³ wat ⁴	17.45
เงิน (โลหะ)	hɔ:n ⁵	ŋɔ:n ³	17.47

5. คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปใช้เป็นคำสองพยางค์เพิ่มเติม ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบล
พิเทนใช้เป็นคำสองพยางค์แท้

ม.	พ.	พพ.	อ.
บันได	hue ¹ day ³	kɪ day ²	5.125
กระทู	lo:k ⁶ tho:ʔ ⁶	kɪ tho:ʔ ⁴	6.1
กระทอน	sɔm ² tho:n ⁷	sɪ tho:n ⁶	6.6
กอ	lo:k ⁶ kɔ: ³	ma kɔ: ²	6.12
กะเพรา	bay ³ phraw ⁵	ka phraw ³	6.14
พะเนียง	lo:k ⁶ niəŋ ⁵	cha niəŋ ³	6.90

ม.	ทพ.	พท.	อ.
มะขาม	lom ² kha:m ¹	ma kha:m ¹	6.98
มะปริง	lom ² priŋ ³	ma priŋ ²	6.110
มะอึก	lo:k ⁶ ?+k ³	ma ?+k ⁵	6.118
เมื่อตะกี	re:k ⁶ diəw ³	ka diəw ²	9.14
กะทิ	na:m ⁷ the:? ⁶	k+ the:? ⁴	13.6
ข้าวเหนียว	sa:n ¹ niəw ¹	kh+ niəw ¹	13.47
จกจี	dak ³ diəm ³	k+ diəm ²	15.218
ซุบซิบ	sup ⁷ sip ⁷	bi sip ⁴	15.287
กัณหา	huə ¹ na: ⁵	kh+ na: ³	17.39

6. คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลหิแทน ใช้เสียงสระ
ต่างกัน แต่ความสั้นยาวของเสียงเหมือนกัน เช่น

ม.	ทพ.	พท.	อ.
มี	m+: ⁵	mu: ⁶	1.71
สะคือ	d+: ³	sa du: ²	1.83
กนหอย (ลาย นิ้วมือ ที่ปรากฏบนปลายนิ้วมือ เป็นวงกลมซ้อนกัน)	luk ⁷ khi: ² ho:y ¹	lok ⁴ khi: ⁵ ho:y ¹	1.90
ปี	pi: ³	pe: ²	5.131
คลื่น	khlo:n ⁶	khli:n ⁴	8.3
วานขึ้น	wa: ⁵ s+: ⁵	wa: ³ su: ³	9.22
กัวกมี	wak ¹ m+: ⁵	kwak ⁵ mu: ⁶	15.45
เคล็ด	khlet ⁷	khlit ⁴	15.186

ม.	พ.	พท.	อ.
ต้น	tɔ:n ³	tɔ:n ²	15.372
ถือ	thɔ:n ¹	thu: ¹	15.405
ปะ	pa:ʔ ⁴	pɔ:ʔ ³	15.505
อิม	?e:m ³	?i:m ²	15.988
เขม	khɛm ²	khem ⁵	16.61
ต้น	tɔ:n ⁴	tɔ:n ⁵	16.134
เหม็น	min ¹	men ¹	16.354

ข้อสังเกต มีคำศัพท์บางคำในภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ใช้สระอู้อี (ɔ:) ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทนใช้สระอุ /u:/

7. คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทนเพิ่มจำนวนพยางค์จากภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ซึ่งมีดังนี้

7.1 การเพิ่มพยางค์เป็น เช่น

ม.	พ.	พท.	อ.
มันเทศ	man ⁵ la: ¹	man ³ ti: ⁵ la: ¹	6.120
ห้วย	lo:k ⁶ ɟi: ¹	lo:k ⁴ kra: ² ɟi: ¹	6.142
นกกวัก	nɔk ⁷ wak ⁷	nɔk ⁴ kru: ³ wak ⁴	7.47
กาแฟ	ko: ⁴ pi: ⁴	ko: ⁵ pi: ⁵ nom ³	13.9
ซังข้าวโพด	tɔ:n ⁴ khɔŋ	tɔ:n ⁵ ca: ² khɔŋ ³	17.52

7.2 การเพิ่มพยางค์ตาย เช่น

ม.	พ.	พท.	อ.
ผ้าโจงกระเบน	pha: ⁴ co:ɟ ³ be:n ³	pha: ⁵ co:ɟ ² kɔ be:n ²	4.23
กระเชอทรงสูง	chɔ: ⁵ pho: ²	kɔ chɔ: ³ tɔ pho: ⁵	5.6

ม.	พ.	พท.	อ.
กระสุน	lo:k ⁶ su:n ¹	lo:k ⁴ kʰ sʰ:n ¹	5.24
ตะลุมพอง	lum ¹ phɔ:w ⁵	kʰ lum ¹ phɔ:w ³	6.47
มะหาด	kam ³ cham ⁵	tʰ ma cham ³	6.108
สะบ้า	lo:k ⁶ ba: ⁴	lo:k ⁴ sʰ ba: ⁵	6.136
ดินโกลน	din ³ lut ¹	din ² sa lut ⁵	8.9
แสงแดดออก	dɛ:t ⁴ ʔɔ:n ³	dɛ:t ³ ka ʔɔ:n ²	8.44
แกงกะทิ	kɛ:ŋ ³ the:ʔ ⁶	kɛ:ŋ ² kʰ the:ʔ ⁴	13.14
ข้าวคัง	daŋ ³ kha:w ²	kʰ daŋ ² kha:w ⁵	13.48
เป็นพยาธิ	pen ³ dʰɔ:n ³	pen ³ sʰ dʰɔ:n ²	14.17
ริตสีดวง	rat ⁷ duɔŋ ³	raŋ ⁶ sʰ duɔŋ ²	14.25
เลือดกำเดา	mu:k ² tɛ:k ⁴ khem ¹	cʰ mu:k ³ tɛ:k ³ khem ¹	14.33
หูด	tut ³	kʰ tut ⁵ khi: ⁵ khra:n ⁶	14.40
โก่งกิน	bit ³	pra hi: ¹ bit ⁵	15.84
บัดกรี	bat ³ tri: ³	bʰ tʰ ri: ¹	15.477
สลัก	mlak ⁷	sʰ mʰ lak ⁵	15.851
ฉีดยา	na phuŋ ⁵	sa na phuŋ ³	16.374
น้ำสาวขาว	na:m ⁷ sa:n ¹	na:m ⁶ kʰ sa:n ¹	17.88

8. คำศัพท์นำมาใช้ในภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทนลดจำนวนพยางค์ลง จากภาษาไทย

ถิ่นใต้ทั่วไป เช่น

ม.	พ.	พท.	อ.
เงาวลัย	ya:n ⁶ chiɔk ⁶	chiɔk ⁴	2.24
หมูป่า	mu: ¹ thʰɔ:n ¹	mu: ¹	7.112
หอยขม	hɔ:y ¹ khom ¹	hɔ:y ¹	7.113

ม.	ทพ.	พท.	อ.
พรุ้งน้	ɬw: ³ phro:k ⁶	phro:k ⁴	9.9
เข็ญเขก	hw:k ⁴ khɛ:k ²	hw:k ³	15.269
เปลียงพล้า	phla:t ⁶ tha: ⁶	phla:t ⁴	15.638
ขลาด	khi: ² khla:t ²	khla:t ³	16.45
มัดสน้ท	mɬ:t ham ⁵	mɬ:t ⁴	16.236
ชีเด้า	khi: ² tha:w ⁶	tha:w ⁴	17.26

คำศัพท์ที่ใช้ต่างกันกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป

หมายถึง คำศัพท์ที่มีการใช้ศัพท์ที่ต่างกันในความหมายเดียวกัน การศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน และภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป เมื่อได้นำเอาภาษาทั้งสองมาเปรียบเทียบ พิจารณาถึงลักษณะการใช้คำศัพท์และความหมาย ทำให้ทราบได้ว่า นอกจากภาษาถิ่นทั้งสองจะมีการใช้คำศัพท์ที่เหมือนกัน ความหมายเดียวกัน ยังมีคำศัพท์อีกประเภทหนึ่งคือ การใช้ศัพท์ที่ต่างกัน ความหมายเดียวกัน คำศัพท์ประเภทนี้ในภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน มีใช้อยู่เป็นจำนวนมากด้วยกัน เช่น

ม.	ทพ.	พท.	อ.
กามปู	ka:m ⁴ pu: ³	khi:p ⁴	1.8
ขอบตา	khw:p ² ta: ³	rim ³ ta: ²	1.19
เงียง	hiəŋ ⁶	khaw ¹	1.28
ตาตุ่ม	ta: ³ tum ³	ho:y ¹ ti:n ²	1.42
นิ้วกลาง	niw ⁷ kla:ŋ ³	ni:w ⁶ phi: ¹	1.53
นิ้วนาง	niw ⁷ na:ŋ ⁵	ni:w ⁶ wa:n ¹	1.54
หัวตา	huə ta: ³	hi: ¹ ta: ²	1.101
เหนียง	niəŋ ¹	ŋɬəŋ ¹	1.109
เพลน	le:n ¹	lin ¹	3.38

ม.	พ.	พท.	อ.
นาฬิกา	na: ⁵ ka: ³	ya:m ³	5.122
เตาไฟ	taw ³	ti: ⁵ fay ³	5.104
รม	rom ⁶	klot ⁵	5.168
ส้มไก่	khw:m ⁷	ci rɔ:m ⁵	5.179
นมแมว	nom ⁵ mɛ:w ⁵	nom ³ miəw ⁵	6.70
มะม่วง	lo:k ⁶ wɛ:ɲ ⁷	ma wɛ:n ⁴	6.116
แหวน	ne: ¹	dɔ:k ³ na:m ⁶	6.153
กบ	kɔp ³	kap ⁵ thu:t ⁴	7.1
กระรอก	rɔ:k ⁶	cɔ:n ⁵	7.5
ผีเสื้อ	phi: ¹ sɿɔ ²	mɛ:ɲ ³ bin ² sɿɔ ⁵	7.70
เนิน	khuen ⁵	kho:k ⁴	8.25
ไข่	kha:y ²	cha lo:m ⁶	14.3
ตอตะ	to: ⁴ ta: ³	ta: ² ɲɔ:k ⁴	14.13
ปาน	pa:n ³	ta: ² puy ²	14.19
โรคตาปลา	ta: ³ pla: ³	ta: ² dɿɔn ²	14.30
กิน	kin ³	sa wɔ:y ¹	15.60
กู, ตะโกน	ko: ⁴	ku:k ³	15.64
เกิด	kɔ:t ⁴	khɔ:t ⁴	15.72
โกรธ	kro:t ⁴	khɿ:ɲ ⁵	15.86
ขี้	ɲi: ¹	kha ɲɛ: ³	15.103
คม	dum ³	cu:p ³	15.295
ตาม	na:p ²	khi:p ⁴	15.303
ไต่ยีน	da:y ⁴ yin ⁵	daɲ ²	15.319
ควาด	wa:t ²	thut ⁵	15.329

ม.	ทป.	พท.	อ.
ตาย	ta:y ³	da:y ²	15.362
ตีหินไฟ	ti: ³	chok ⁴ Fay ³	15.371
ตุก	tho:k ²	to:g ⁵	15.408
ปลอบ	lo:p ²	lo:m ³	15.527
ฝืด	phit ¹	may ⁴ to:g ⁵	15.578
ฝ่ง	khwaŋ ¹	klɔp ⁵	15.600
พอก	tho: ¹	khɛ: ¹ pɛ: ³	15.644
ตัน	tan ³	ta:y ²	16.130

เปรียบเทียบคำและความหมายในภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเพนกับภาษาไทยมาตรฐาน

การศึกษาเรื่องคำและความหมายภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเพน นอกจากจะนำมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ผู้วิจัยยังได้นำมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานด้วย เพื่อต้องการที่จะทราบถึงลักษณะของการใช้คำศัพท์และความหมายของภาษาทั้งสองกลุ่มนี้ มีการใช้ที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ผลของการศึกษาข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ทำให้สามารถแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. คำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันและความหมายตรงกัน
2. คำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันแต่ความหมายต่างกัน
3. คำศัพท์ที่ใช้ต่างกันแต่ความหมายเดียวกัน

อนึ่ง ในการเปรียบเทียบคำและความหมาย ระหว่างภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเพน เพื่อให้การพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างมีระเบียบ ผู้วิจัยได้นำเอาหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบคำและความหมาย ระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปกับภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเพน ซึ่งปรากฏอยู่ในหน้า 86-87 มาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ด้วย

1. คำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันและความหมายตรงกัน

ไคเก้ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้คำบลพินเทที่มีรูปคำ เสียง และความหมาย เหมือนกับภาษาไทยมาตรฐาน มีเพียงบางส่วนของพยางค์เท่านั้นที่ต่างออกไปบ้าง พอจะแยก ออกได้ตามลักษณะต่าง ๆ คือ

1.1 คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้คำบลพินเทและภาษาไทยมาตรฐาน มีรูปศัพท์ เหมือนกัน จะต่างกันเฉพาะหน่วยเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น เช่น

ม.	พท.	อ.
กราม	kra:m ²	1.7
เขี้ยว	khiew ⁵	1.22
งา	ŋa: ³	1.30
ฟัน	fan ³	1.68
เหงือก	ŋiək ³	1.110
แกน	ke:n ²	2.9
ฝัก	fak ⁵	2.33
พาทม	pha: ⁵ hom ¹	4.25
พรา	phra: ¹	5.136
เผือก	fiək ³	5.142
มีด	mi:t ⁴	5.157
ทะเล	tha le: ³	8.20
ฟัน	fon ¹	8.30
ฟ้าแลบ	fa: ⁶ le:p ⁴	8.35
เหว	he:w ¹	8.48
ขมจิ้น	kha nom ¹ ci:n ²	13.22
ถ่วงอก	thue ¹ ŋw:k ⁴	13.57

ม.	พท.	อ.
แกล้ง	kle:ŋ ⁵	15.52
โกน	ko:n ²	15.85
ขยำ	kha yam ¹	15.100
แขวน	khwe:n ¹	15.133
คน	khon ³	15.138
พาด	pha:t ⁴	15.626
มวน	muon ⁶	15.653

1.2 คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานใช้สระเสียงสั้น ภาษาไทยถิ่นใต้คำบลัพเพณ
ใช้สระเสียงยาว เช่น

ม.	พท.	อ.
คิ้ว	khi:w ⁶	1.26
น้ำ	ni:w ⁶	1.50
ลิ้น	li:n ⁶	1.75
คน	ton ⁵	2.21
ฉิ่ง	chi:ŋ ⁵	5.78
ชิง	khi:ŋ ¹	6.22
หมอลำแกงลิง	mɔ:w ⁵ kɛ:ŋ ² li:ŋ ³	6.141
ปลิง	pli:ŋ ²	7.63
ผึ้ง	phɛ:ŋ ⁵ phɛ:ŋ ⁵	7.71
ริน	ri:n ⁶	7.96
น้ำ	na:m ⁶	8.24
ฟาลัน	fa: ⁶ la:n ⁴	8.34
ปลาบั้ง	pla: ² pi:ŋ ⁵	13.78

ม.	พท.	อ.
กลิง	kli:ŋ ⁵	15.40
ขัน	khɨ:n ⁵	15.121
จุม	cu:m ⁵	15.232
ชิง	chi:ŋ ³	15.265
คิง	di:ŋ ⁵	15.309
ตง	ta:ŋ ⁵	15.350
นัง	na:ŋ ⁴	15.453
ปลำ	pla:m ⁵	15.530
ฟิง	phi:ŋ ³	15.628
ยิม	ɣi:m ⁶	15.697
อิม	ʔi:m ²	15.988
อุ้ม	ʔu:m ⁵	15.991
สัน	sa:n ⁵	16.322

ข้อสังเกต ความต่างกันในเรื่องความสั้นยาวของเสียงสระนี้ จะพบว่าในบางหน่วย
 อรรถจะต่างกันไปคือ ภาษาไทยมาตรฐานใช้สระเสียงยาว ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทินใช้สระ
 เสียงสั้น ในงานวิจัยครั้งนี้จะพบมีใช้อยู่เพียง 3 หน่วยอรรถเท่านั้น คือ

ม.	พท.	อ.
ลางสาด	laŋ ³ sa:t ³	6.128
ขมเทง	khom ¹ heŋ	15.93
กรอกแกกรก	krok ⁵ kre:k ⁵	16.1

1.3 คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานที่มีลักษณะเป็นคำสองพยางค์แท้ พยางค์แรก
 ใช้เสียงสระอะ /a/ ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทินใช้เสียงสระอี /ɨ/ หรือ อี้ /i:/
 เช่น

ม.	พพ.	ฉ.
จุมก	ci mu:k ³	1.31
ลูกสะบ้า (หัวเข่า)	lo:k ⁴ si ba:5	1.80
กระโปรง	ki:2 pro:ng ²	4.5
(ผ้า) สไบ	si bay ² pha:5	4.33
กระดานดำ	ki da:n ² dam ²	5.10
กระเชอ	ki chə:3	5.5
กระดาด	ki da:t ³	5.11
กะทะ	ki tha:ʔ ⁴	5.20
กระออม	ki ʔə:m ²	5.26
ขนาง	chi na:ng ³	5.79
กระจุก	ki:2 cu:t ³	6.2
กระเทียม	ki thiam ³ kha:w ¹	6.8
กะพ้อ	ki phə:6	6.13
ขนุน	khī nun ¹	6.17
ขมิ้น	khī min ⁵	6.18
ปลาสดาด	pla:2 si la:t ³	7.69
มะร็อง	ma:3 ri:ng ⁴	9.12
ปี่มะโรง	mi:3 ro:ng ³	11.5
ปี่มะแน	mi:3 me:3	11.8
กะทิง	ki the:ʔ ⁴	13.6
กระเคี้ยก	ki diət ³	15.18
กระทาบ	ki thəp ⁴	15.23
ชนะ	chi na:ʔ ⁴	15.254
ประกบ	pi:2 kop ⁵	15.506

ม.	พท.	อ.
พั่น	phɨ nan ³	15.608
สะเทือน	sɨ thɨɔn ³	15.836
สะอึก	sɨ ʔik ⁵	15.839
ตะคুম	tɨ khum ⁴	16.126
กระดาน	kɨ da:n ²	17.1
ตลาด	tɨ la:t ³	17.64
ระเบียง	rɨ biəŋ ²	17.149

1.4 คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเพนใช้สระต่างกัน

เช่น

ม.	พท.	อ.
เกล็ด	kɨt ⁵	1.12
มี	mu: ⁶	1.71
เล็บ	lɨp ⁴	1.81
สะเคือ	sa du: ²	1.83
กระพี	ka phe: ⁶	2.1
ลูก	lo:k ⁴	3.24
กบ	khɔp	5.54
ครก	khɔk ⁴	5.55
ปี	pe: ²	5.131
ซีเหล็ก	khi: ⁵ lɨk ⁵	6.24
เห็ด	hɨt ⁵	6.150
คลื่น	khɨɔn ⁴	8.3
ซี	se: ¹	12.4

ม.	พท.	ฉ.
เจ็ด	cɛt ⁵	12.7
น้ำจืด	na:m ⁶ cum ⁵	13.61
กลบ	klop ⁵	15.31
กวักมือ	kwak ⁵ mu: ⁶	15.45
โกหก	khi: ⁵ hɔk ⁵	15.88
ชี	khe: ¹	15.119
เช็ด	khɛt ⁵	15.128
กด	khɔt ⁴	15.137
คลัง	khliŋ ³	15.155
เช็ด	chɛt ⁴	15.268
เช็ด	chiɛt ⁴	15.272
เคง	deŋ ⁵	15.313
ถอ	thu: ¹	15.405
ปลุก	plo:k ³	15.533
เหน็บ	nɛp ⁵	15.940
ที	the: ⁴	16.155
คู	kho: ⁴	19.12
เส้น	sɛn ⁵	19.38

ชอน น้ำจืด คำศัพท์ในภาษาไทยมาตรฐานใช้สระเอะ /e/ ภาษาไทยถิ่นใต้
คำบสพืแทนใช้สระแอะ /ɛ/

คำศัพท์ในภาษาไทยมาตรฐานใช้สระอู้อ /ɔ:/ ภาษาไทยถิ่นใต้
คำบสพืแทนใช้สระอู /u:/

คำศัพท์ในภาษาไทยมาตรฐานใช้สระโอะ /o/ ภาษาไทยถิ่นใต้คำบลีเท
 ไซสระเอาะ /ɔ/

คำศัพท์ในภาษาไทยมาตรฐานใช้สระอุ /u:/ ภาษาไทยถิ่นใต้คำบลีเท
 ไซสระโอ /o:/

1.5 คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้คำบลีเท ให้พยัญชนะ
 ต่างกัน ซึ่งมีดังนี้

1.5.1 พยัญชนะในพยางค์ใดพยางค์หนึ่งต่างกัน เช่น

ม.	พท.	อ.
กระเจต	kra ce:t ³	6.3
ขี่กา	ki: ⁵ ka: ²	6.23
ตะไคร่น้ำ	khlay ³	6.44
พะเนียง	cha niəŋ ³	6.90
ภูเข่า	pu: ⁵ khaw ¹	8.38
บุซา	pu: ⁵ cha: ³	15.491
แฉะ	chɛ: ³ chɛ: ³	15.251
คอแย	ta: ² ɲɛ: ³	15.332
ยิ้ม	ɲi:m ⁶	15.697
อ่า	ʔa: ²	15.980
(สั่ว) ใหญ่	ɲay ¹	16.364
บอนัว	bo:n ² ɲuə ⁶	17.99
ผู้หญิง	phu: ⁵ ɲiŋ ¹	17.118
รำหยาบ	ram ³ ɲa:p ³	17.154

1.5.2 พยัญชนะพยางค์แรกต่างกัน เช่น

ม.	พท.	อ.
ลูกสะไภ้	lo:k ⁴ tɨ̃ pha:y ⁶	3.31
บันได	kɨ̃ day ²	5.125
กระทอน	sɨ̃ tho:n ⁶	6.6
กระทอม	sɨ̃ tho:m ⁴	6.7
ตะไคร้	cɨ̃ khray ³	6.43
กระจง	bɨ̃ coŋ ²	7.2
ตะขาน	cɨ̃ kha:p ³	7.30
ข้าวต้ม	kɨ̃ to:m ⁵	13.42
กระแทก	sɨ̃ the:k ⁴	15.26
ประกบ	tɨ̃ khɔp ⁴	15.506
ประกบ	rɨ̃ dap ⁵	15.512
ละเมอ	mɨ̃: ³ mɔ: ³	15.766
กัณหา	khɨ̃ na: ³	17.39
สะพาน	tɨ̃ pha:n ³	17.179

1.6 คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน มีการเพิ่มหรือลดจำนวนพยางค์
จากภาษาไทยมาตรฐาน เช่น

การเพิ่มจำนวนพยางค์

ม.	พท.	อ.
กุง	lo:k ⁴ kuŋ ⁵	7.7
เมฆ	khi: ⁵ me:k ⁴	8.39
เที่ยง	kla:ŋ ² thiəŋ ⁴	9.7
ยาม (เวลา)	pi ya:m ³	9.16

ม.	พท.	อ.
เย็น	kha:ŋ ⁵ yen ³	9.17
กุงแหง	lo:k ⁴ kuŋ ⁵ hɛ:ŋ ⁵	13.11
งาง	rɨ̄ ŋa:ŋ ⁶	15.204
ปักขา	sɛ: ³ pat ⁵ kha: ¹	15.544
ขับ	cɛ: ² kap ⁵ bon ²	16.54
นอก	khɨ̄ nɔ:k ⁴	18.10
ใน	khɨ̄ nay ³	18.11
บน	khɨ̄ bon ²	18.12
ล่าง	khɨ̄ la:ŋ ⁴	18.13

การลดจำนวนพยางค์

ม.	พท.	อ.
มะพร้าว	phra:w ⁶	6.111
จอมปลวก	pluək ³	8.4
กระเทียมกระชาย	bi sip ⁴	15.11
กระดูกกระตึก	duk ⁵ dik ⁵	15.16

1.7 คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานใช้เป็นคำซ้อน เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยถิ่นใต้
คำวลพิเศษใช้เป็นคำเดี่ยว เช่น

ม.	พท.	อ.
กลาหาญ	ha:n ¹	15.38
กืดขวาง	khwa:ŋ ¹	15.63
ขานรับ	kha:n ¹	15.116
เข็ดหลาบ	la:p ³	15.129
คุยเขี่ย	khie ¹	15.185
จับกุม	cap ⁵	15.222

ม.	พพ.	อ.
ทักทาย	thak ⁴	15.427
บังชี้	chi: ⁶	15.466
บุกเบิก	bək ³	15.483
บิตพลั่ว	bit ⁵	15.487
เบียดเบียน	bien ²	15.495
เบียดเสียด	biət ³	15.496
ปะปน	pon ²	15.539
ฝึกฝน	f+k ⁵	15.603
เพาะเลี้ยง	pho:ʔ ⁴	15.640
เยียมเยียน	yiem ⁴	15.707
หวาดกลัว (สัตว์)	kluo ²	15.914
สูญหาย	ha:y ¹	15.864
หงายหลัง	ja:y ¹	15.880
แคะแคะ	krɛŋ ²	16.82
หวาดเสียว	siew ¹	16.353
สิ่งของ	khə:ŋ ¹	17.182

2. คำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันแต่ความหมายต่างกัน

ได้แก่ คำศัพท์ที่มีรูปศัพท์เหมือนกันนำมาใช้ในความหมายที่ต่างกัน ความหมายของคำต่างกันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงความหมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไวยากรณ์ที่สุด (สุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15, 2526 : 428) ภาษาเป็นเสมือนกับสิ่งที่มีชีวิตจึงไม่อยู่กับที่ เกิดมีคำใหม่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา คำที่ยังมีชีวิตอยู่ก็เปลี่ยนความหมายไปเป็น 1. ความหมายแคบเข้า 2. ความหมายกว้างออก

และ 3. ความหมายย่ำยี้ (พระยาอนุমানราชชน, 2526 : 220) การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำนั้น จะมีสาเหตุมาจากหลายประการด้วยกัน เช่น ชาติความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ การใช้คำร่วมกัน และคำต้องห้าม เป็นต้น สิ่งทั้งหลายมานั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำตามความต้องการในการใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่น ว่าจะนำเอาคำไปใช้ในสถานการณ์อย่างไรบ้าง เรื่องนี้จะสังเกตเห็นได้ว่าภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน มีการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกันออกไป ทั้งทางด้านเสียง คำ ความหมาย และไวยากรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมาย มีทั้งความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก และความหมายย่ำยี้ที่ปรากฏการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทนก็มี การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปในลักษณะ เช่นนี้ด้วย พอจะนำเอาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน มาเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำได้ ดังนี้

ม.	พท.
<p>ก. เอาจับสิ่งของที่มีง่าม จับสิ่งอื่นให้อยู่</p>	<p>[khi:p⁴]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐานแล้ว ยังมีความหมายที่ต่างออกไปอีก หมายถึง กางมู ดาบ คัดผม เช่น</p> <p>pa:ʔ³ khi:p⁴ phom¹ ha:y⁵ dɛk⁵</p> <p>พอดัดผมให้เด็ก</p>
<p>เขา</p> <p>น. เป็นที่พุ่งขึ้นไปเป็นจอมเด่น หรือเป็นสิ่งที่งอกออกมาจากหัวของสัตว์บางพวกที่มีลักษณะแข็ง</p>	<p>[khaw¹]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง เเงียงปลา เช่น</p> <p>pla:² duk⁵ ɲaŋ³ khaw¹ khom³ ma:k⁴</p> <p>ปลาคูมีเงียงแหลมมาก</p>

ม.	พท.
<p>คว</p> <p>น. ส่วนโค้งของกระบอกตาข้างบนมีขนหรือใช้เรียกส่วนที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน</p>	<p>[khi:w⁶]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกัน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง หน้าผาก</p> <p>phi:⁴ chet⁴ ɯ̯iə¹ the:⁴ khi:w⁶</p> <p>พี่เช็ดเหงื่อที่หน้าผาก</p>
<p>เขี้ยว</p> <p>น. หมายถึงฟันแหลมคม สำหรับฉีกเนื้อและอาหาร อยู่ระหว่างฟันหน้ากับกราม</p>	<p>[khiəw⁵]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง เหล็กในของสัตว์ เช่น</p> <p>phɛ:⁵ phɛ:⁵ ɯ̯aŋ³ khiəw⁵ na:⁴ kluə²</p> <p>ฝั่งมีเหล็กในนากแล้ว</p>
<p>หลิน</p> <p>น. หมายถึงลูกของเหลน</p>	<p>[lin¹]</p> <p>ถ้าในภาษาไทยถิ่นใต้คำบสทิแทน จะมีความหมายต่างออกไปจากภาษาไทยมาตรฐาน หมายถึง ลูกของหลาน เช่น</p> <p>dek⁵ nan⁶ pen² lin¹ kho:ɯ̯¹ raw³</p> <p>เด็กคนนั้นเป็นเหลนของฉัน</p>
<p>แวน</p> <p>น. สิ่งที่เป็นขอบมีวงกลม ๆ ชื่อผักชนิดหนึ่ง</p>	<p>[wɛ:n⁴]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง กระจงเงา เช่น</p> <p>kwə:ɯ̯⁶ chwə:p⁴ ɯ̯ni:m⁶ ka wɛ:n⁴</p> <p>น้องชอยยิ้มกับกระจง</p>

ม.	พท.
<p>ยาม</p> <p>น. เป็นชื่อส่วนแห่งเวลา คนเฝ้าสถานที่ หรือระวังเหตุการณ์</p>	<p>[ya:m³]</p> <p>คำภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน ใช้ในความหมาย ต่างกันคือ ความหมายย่ายที่ หมายถึง นาฬิกา เช่น to:ʔ³ na:y³ ba:n⁵ so:ʔ⁶ ya:m³ ha:y⁵ ro:ŋ³ rion³ ผู้ใหญ่บ้านชื่อนาฬิกาให้โรงเรียน</p>
<p>ฝ้าย</p> <p>น. ชื่อพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่ง</p>	<p>[fa:y⁵]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง ลำลี เช่น khru:ʔ³ ʔaw² fa:y⁵ pit⁵ phle:ʔ¹ ครูใช้ลำลีปีดผล</p>
<p>ไคล</p> <p>น. เเหลียงที่ปนมากับฝุ่นละออง ติดกรัง อยู่กับหนังกำพวด</p> <p>ก. ไป ทำให้กลายเป็น ไทออน หรือให้ ทยอนลง</p>	<p>[khlay⁵]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง ตะไคร่น้ำ เช่น ma:ʔ⁴ thu:ʔ¹ khlay³ the:ʔ⁴ bw:ʔ² na:m⁶ ʔw:k³ mət⁵ แมตุตะไคร่น้ำ ทยอนน้ำออกจนหมด</p>

ม.	พท.
<p>โพรก</p> <p>ว. ไม่นั่น มีเนื้อไม่นั่น</p>	<p>[phro:k⁴]</p> <p>คำในภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลหิเกน ใช้ในความหมายย่ำที่ หมายถึง พรุ่งนี้ เช่น</p> <p>phro:k⁴ pra moŋ³ ci:⁵ ma:³ le:³</p> <p>bw:² pla:²</p> <p>พรุ่งนี้ประมงจะมาตรวจบปลา</p>
<p>ติด</p> <p>ก. อาการที่ขังอยู่</p> <p>ว. กระชั้นชิด</p> <p>น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง</p>	<p>[tit⁵]</p> <p>นอกจากจะใช้ในความหมายที่ตรงกัน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง ชัง เช่น</p> <p>na:m⁶ tit⁵ yo:¹ nay³ lum¹</p> <p>น้ำขังอยู่ในหลุม</p>
<p>ปราบ</p> <p>ก. ทำใรราบ ทำให้อยู่ในอำนาจ</p>	<p>[pra:p³]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกันแล้ว ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง ชู เคี้ยวเคี้ยว เช่น</p> <p>to:?³ khun¹ pra:p³ co:n² ha:y⁵</p> <p>mɔ:p⁴ tuɔ²</p> <p>กำนั้นชูโจรไหมอบตัว</p>
<p>ปาน</p> <p>น. ภาชนะดินสำหรับชงน้ำชา มีพวยเหมือนกาน้ำ</p> <p>ว. ทุ่ ไม่แหลม</p>	<p>[pa:n⁵]</p> <p>นอกจากจะใช้ในความหมายตรงกัน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง ปั้นหรือปั้น เช่น</p>

ม.	พท.
<p>จอก</p> <p>ก. ทยุค^๑อยู่ หรือทำให้^๒ทยุค^๑ ทยุค^๑แพ^๑ ไม่มี^๑ทาง^๑สู่^๑ ตาย</p>	<p>ma:ʔ⁴ pa:n⁵ kɰ the:ʔ⁴ say¹ kɰ tha:ʔ⁴ แม^๑คน^๑กะ^๑ที่^๑ใส่^๑กะ^๑ทะ</p> <p>[co:t³]</p> <p>นอกจากจะ^๑ใช้^๑ใน^๑ความ^๑หมาย^๑ที่^๑ตรง^๑กัน^๑ ยัง^๑ใช้^๑ใน^๑ ความ^๑หมาย^๑ที่^๑วาง^๑ออก^๑ หมายถึง^๑ จุ^๑ตะ^๑เก^๑ียง^๑ เช่น phom¹ co:t³ cɰ kiəŋ² หม^๑จุ^๑ตะ^๑เก^๑ียง</p>
<p>จวก</p> <p>ก. สับ^๑ หรือ^๑พัน^๑โดย^๑แรง^๑ควย^๑จอบ</p>	<p>[cuək³]</p> <p>นอกจากจะ^๑ใช้^๑ใน^๑ความ^๑หมาย^๑ที่^๑ตรง^๑กัน^๑ ยัง^๑ใช้^๑ใน^๑ ความ^๑หมาย^๑ที่^๑วาง^๑ออก^๑ หมายถึง^๑ ฉก^๑ เช่น ŋu:ʔ⁶ cuək³ dek⁵ do:y² งู^๑ฉก^๑เด^๑ก^๑ต^๑าย</p>
<p>ตั้ง</p> <p>ก. บัง^๑เกิด^๑เสียง^๑ขึ้น^๑ ทำให้^๑เสียง^๑ เกิด^๑ขึ้น^๑อย่าง^๑แรง^๑</p> <p>ว. เช่น^๑ อย^๑่าง^๑ รว^๑กับ^๑ คล^๑าย^๑ เหม^๑ือน</p>	<p>[daŋ²]</p> <p>นอกจากจะ^๑มี^๑ความ^๑หมาย^๑ตรง^๑กัน^๑แล้ว^๑ ยัง^๑ใช้^๑ใน^๑ ความ^๑หมาย^๑ที่^๑วาง^๑ออก^๑ หมายถึง^๑ ไค^๑ย^๑ิน^๑ เช่น phi:ʔ⁴ may⁴ hɰ:n¹ daŋ² ma:ʔ² kɰ:n² พี่^๑ไม่^๑เคย^๑ไค^๑ย^๑ิน^๑มา^๑ก^๑อน</p>
<p>ยัง</p> <p>ก. คง^๑อยู่^๑ มี^๑ กระทบ^๑ให้^๑</p>	<p>[ŋaŋ³]</p> <p>ภาษา^๑ไทย^๑ดิ^๑น^๑ไค^๑ต^๑ำ^๑บ^๑ล^๑ที^๑เท^๑น^๑ ใช้^๑ใน^๑ความ^๑หมาย^๑ ที่^๑เค^๑บ^๑เซ^๑า^๑ หมายถึง^๑ มี^๑ เช่น khaw¹ ŋaŋ³ du wi:ʔ⁴ ha:ʔ⁵ ba:t³ เซ^๑ามี^๑เ^๑ิน^๑ห^๑า^๑บ^๑า^๑ท</p>

ม.	พพ.
<p>ศักดิ์ศรี</p> <p>น. เกียรติศักดิ์</p>	<p>[sak⁵ si:¹]</p> <p>ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน ใช้ในความหมาย ย้ายที่ หมายถึง ยืนยัน เช่น</p> <p>lo:k⁴ sak⁵ si:¹ wa:⁴ khaw¹ may⁴ da:y⁵ pen² khon³ tham³</p> <p>ลูกยืนยันว่าเขาไม่ได้เป็นคนทำ</p>
<p>โม</p> <p>น. เครื่องบดชนิดหนึ่งทำด้วยหิน</p>	<p>[mo:⁴]</p> <p>ภาษาไทยถิ่นใต้ตำบลพิเทน ใช้ในความหมาย ย้ายที่ หมายถึง โง่ เช่น</p> <p>khaw¹ pen² khon³ mo:⁴</p> <p>เขาเป็นคนโง่</p>
<p>พุก</p> <p>น. ชื่อหนุชนิดหนึ่ง ไม้ที่ดอกประกบ ไว้สำหรับรับสิ่งหนัก ๆ</p>	<p>[phuk⁴]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน แล้ว ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง ผู้ เช่น</p> <p>ma:y⁶ tho:n⁴ nan⁶ phuk⁴ mot⁵</p> <p>ไม้ทอนนั้นผู้หมด</p>
<p>ปูดำ</p> <p>น. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังชนิดหนึ่ง มีกระดอง มีก้าม 2 ก้าม และตีน 8 ตีน</p>	<p>[pu:² dam²]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกันแล้ว ยังใช้ใน ความหมายที่กว้างออก หมายถึง แมลงป่อง เช่น</p> <p>pu:² dam² kin² sat⁵ the:⁴ ta:y² lɛ:w⁶</p> <p>แมลงป่องกินสัตว์ที่ตายแล้ว</p>

ม.	พท.
<p>กำแพง</p> <p>น. เครื่องกัน เครื่องลอมที่ถอดด้วยอิฐ หิน หรือหิน</p>	<p>[kam² phɛ:ŋ³]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง หน้าผา เช่น</p> <p>kam² phɛ:ŋ³ ni:⁶ su:ŋ¹ ma:k⁴</p> <p>หน้าผานี้สูงมาก</p>
<p>ลค</p> <p>ก. นอยลง ต่ำลง หรือทำให้นอยลง ให้ต่ำกว่าที่มีอยู่แต่เดิม ผอกลง</p>	<p>[lot⁴]</p> <p>นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษาไทยมาตรฐาน ยังใช้ในความหมายที่กว้างออก หมายถึง การตอน- สั้ว เช่น</p> <p>pa:ʔ³ lot⁴ ŋue⁶</p> <p>พอดอนวัว</p>

3. คำศัพท์ที่ใช้ต่างกันแต่ความหมายเดียวกัน

ไต่แก คำที่มีรูปศัพท์ต่างกันแต่มีความหมายเหมือนกัน คำศัพท์ประเภทนี้เป็น
คำศัพท์ที่ใช้เรียกเฉพาะถิ่นนั้น ๆ ไม่มีปรากฏใช้อยู่ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นใดทั่วไป
และภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานี มีใช้เรียกกันอยู่ในภาษาไทยถิ่นใดตำบลไหนหนั้น ซึ่งมีดังนี้

ม.	พท.	อ.
กระโหลก	kɨ phrɔk ⁴ huə ¹	1.6
กามปู	khi:p ⁴	1.8
เงียง	khaw ¹	1.28
วงง	muəŋ ⁶	1.29
ตามม	hɔ:y ¹ ti:n ²	1.42

ม.	พท.	อ.
น้ํากลาง	ni:w ⁶ phi:1	1.53
น้ํานาง	ni:w ⁶ wa:n ¹	1.54
ปลายจมูก	dɔ:k ³ cɛ mu:k ³	1.58
ผมออน ๑	khon ¹ hɛ:1	1.63
ล้ํนไ้เก	lo:k ⁴ li:n ⁶	1.76
ล้ํนเท	so:n ⁵ ti:n ²	1.85
หนาผาก	khi:w ⁶	1.98
หัวตา	hi:1 ta:2	1.101
เหล็กใน	khiew ⁵	1.108
เหนียง	ɲiəŋ	1.109
ยวาง	ɲiə ⁵	2.35
เม็ยหลวง	mie ³ ke:2	3.20
เหลน	lin ¹	3.38
หลิน	le: ⁵	3.39
นาฬิกาข้อมือ	ya:m ³ say ¹ mu: ⁶	4.17
ป้ํน	ma:y ⁶ klat ⁵	4.20
ผาขาวมา	pha:5 sak ⁴ thay ³	4.21
ผาศลุมสี่ระ	pha:5 plɔ:y ²	4.22
สรอยข้อมือ	chiok ⁴ kha:1 mu: ⁶	4.34
กระจงเงา	wɛ:n ⁴	5.3
เกราะ (ไข่นอก)	khlo:? ⁴	5.33
ส้ํนญาฬ, ผูกคอวัว)		
เขียง	lan ¹ khan ³	5.49

ม.	พพ.	อ.
เคี้ยว	mi:t ⁴ sɿ thap ⁴	5.63
ช่อ	thɿ rɔ: ⁶	5.86
ตะเกียงเจ้าพายุ	cɿ kiəŋ ² tri:ʔ ³	5.92
เตาไฟ	ti: ⁵ fay ³	5.104
ถ่านไฟฉาย	ya: ³ cɿ kiəŋ ² bi:p ³	5.113
นาฬิกา	ya:m ³	5.122
บังเหียน	chiək ⁴ kɛ: ²	5.124
ไฟฉาย	kiəŋ ² bi:p ³	5.152
กระถิน	pɿ tay ² mɿəŋ ³	6.5
กระพังโหม	kɿ tɔt ⁵	6.9
ตะบองเพชร	huə ¹ yak ⁵	6.45
นมแมว	nom ¹ miəw ⁵	6.70
บอระเพ็ด	taw ² huə ¹ li: ¹	6.79
บานไม่รู้โรย	se: ¹ sip ⁵ wan ³	6.81
ส้มโอ	sɔ:m ⁵ ɲay ¹	6.133
(ผัก) เสี้ยน	phak ⁵ chɿ rək ⁴	6.140
แทน	dɔ:k ³ na:m ⁶	6.153
ผีเสื้อ	mɛ:ŋ ³ bin ² sɿə ⁵	7.70
แมลงป่อง	pu: ² dam ²	7.91
น้ำหุ	na:m ⁶ ta: ²	8.26
วันพฤหัสบดี	sɿ mɿ di: ²	10.5
กะปิ	pɿ can ²	13.7
น้ำบุดู	na:m ⁶ pa: ² ra: ⁶	13.63
ปาน	ta: ² puy ²	14.19

ม.	พท.	อ.
โรคตาปลา	ta: ² dɛn ²	14.30
กล่อม	cha: ⁵	15.32
กู, ตะโกน	ku:k ³	15.64
เก็บขอม, กักขุ่น	sa rɔ: ⁴	15.68
เกิด	khlo:t ⁴	15.72
โกรธ	khɪ: ⁵	15.86
โขก	khɔ: ⁴	15.135
จิก	tɔ:t ³	15.228
เจิม	tʰɛ:t ³	15.236
ชั้น (หาง)	tho:ɲ ¹	15.262
เชื่อม	bɪ tɪ ri: ¹	15.273
ตาย	do:y ²	15.362
ตีหินไฟ	chɔk ⁴ fay ³	15.371
ทอน (เงิน)	thɛ:m ¹	15.421
บรรทุก	pɪ tɔp ⁵	15.470
ปรี, มีรอยร้าว	prat ⁵	15.521
ปอง	ci:ɔ? ³	15.537
ป็น	kɪ pɛt ⁵	15.556
แปรง	bruy ²	15.567
ผัด	may ⁴ tɔ:ɲ ⁵	15.578
ผั้น	mɪ mɔ: ⁶	15.601
พูด	thɛ lɛ:ɲ ¹	15.632
ลด (ราคา)	sɔ:k ³	15.753

ม.	พพ.	อ.
กราว	pra:w ²	16.9
กม (กริบ)	c+k ⁵	16.10
กั้น	ta:y ²	16.130
ชอก	chɔ: ³ rɔ: ⁴	17.54
แฝด	kɨ ma: ¹	16.209
พยาน	sak ⁵ si: ¹	17.121
หญิงโสเภณี	hɔ: ⁵ te: ²	17.191
(รถ) คัน	nuoy ¹	19.11
ท่า (ฝน)	khra:w ³ khra:w ³	19.39
กระสอบ	phi: ¹ ca ruət ³	20.2